

PAULUS
VOOR
IEDEREEN

2 KORINTIËRS

Eerder verschenen in deze serie
Matteüs voor iedereen, twee delen
 Marcus voor iedereen
 Lucas voor iedereen, twee delen
Paulus voor iedereen, Romeinen, twee delen
 Paulus voor iedereen, 1 Korintiërs
 Paulus voor iedereen, 2 Korintiërs
Paulus voor iedereen, Galaten, Tessalonicenzen
 Paulus voor iedereen, Gevangenisbrieven
 (Efeze, Filippenzen, Kolossenzen, Filemon)

PAULUS
voor
IEDEREEN

2 KORINTIËRS
MET BIJBELSTUDIEGIDS

TOM
WRIGHT

Voor
Rosamund en Ian
voor wie al Gods beloften *'jes'* zijn

© Nicholas Thomas Wright 2003

Oorspronkelijk uitgever Society for Promoting Christian Knowledge,
Londen

Oorspronkelijke titel *Paul for Everyone, 2 Corinthians*

© Nederlandse editie: Uitgeverij Van Wijnen, Postbus 172, 8800 AD
Franeker, 2016

De Bijbelteksten zijn met toestemming van het Nederlands
Bijbelgenootschap overgenomen uit de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV).

Vertaling Martin Strengholt

Omslagontwerp Monica Capoferri

Omslagfoto Andrea Rossi

www.uitgeverijvanwijnen.nl

ISBN 9789051943191

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvou-
digd in welke vorm dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form whatsoever without
previous written permission from the publisher.

INHOUD

<i>Introductie</i>		7
<i>Kaart Middellandse Zeegebied</i>		10
2 Korintiërs 1,1-7	De God die altijd troost	11
2 Korintiërs 1,8-14	Ondraaglijk lijden	16
2 Korintiërs 1,15-22	Paulus' plannen en Gods 'ja'	21
2 Korintiërs 1,23 – 2,4	Pijnlijk bezoek, pijnlijke brief	26
2 Korintiërs 2,5-11	Tijd om te vergeven	30
2 Korintiërs 2,12-17	De geur van de dood, de geur van het leven	34
2 Korintiërs 3,1-6	De letter en de Geest	39
2 Korintiërs 3,7-11	Dood en luister	44
2 Korintiërs 3,12-18	De sluier en de luister	49
2 Korintiërs 4,1-6	Licht uit de duisternis	54
2 Korintiërs 4,7-12	Een schat in een aarden pot	58
2 Korintiërs 4,13-18	De God van alle troost	62
2 Korintiërs 5,1-5	Een hemelse woning die op ons wacht	68
2 Korintiërs 5,6-10	De rechterstoel van de messias	72
2 Korintiërs 5,11-15	De liefde van Christus drijft ons	77
2 Korintiërs 5,16 – 6,2	Nieuwe schepping, nieuwe bediening	81
2 Korintiërs 6,3-13	Gods dienaren aan het werk	86
2 Korintiërs 6,14 – 7,1	Niet met ongelovigen in één span	90
2 Korintiërs 7,2-10	God geeft moed aan wie terneergeslagen is	95

INHOUD

2 Korintiërs 7,11-16	Ons hoog opgeven over u bleek terecht!	100
2 Korintiërs 8,1-7	De vrijgevigheid van de kerken in Macedonië	104
2 Korintiërs 8,8-15	De vrijgevigheid van de Heer Jezus navolgen	109
2 Korintiërs 8,16-24	Paulus' reisgenoten zijn onderweg	114
2 Korintiërs 9,1-5	Zorg ervoor dat de gave klaarligt!	118
2 Korintiërs 9,6-15	God heeft lief wie blijmoedig geeft	123
2 Korintiërs 10,1-11	De strijd om het denken	127
2 Korintiërs 10,12-18	Je beroemen op de Heer	132
2 Korintiërs 11,1-6	Superapostelen?	137
2 Korintiërs 11,7-15	Nee, valse apostelen zijn het!	141
2 Korintiërs 11,16-22a	De grootspraak van een weigerachtige dwaas	145
2 Korintiërs 11,22b-31	Roemen in zwakheid	150
2 Korintiërs 12,1-11	Het visioen en de doorn	156
2 Korintiërs 12,12-18	Wat een apostel tot apostel maakt	161
2 Korintiërs 12,19 – 13,4	Wat zal er gebeuren wanneer Paulus aankomt?	166
2 Korintiërs 13,5-10	Stel jezelf op de proef!	171
2 Korintiërs 13,11-13	Genade, liefde en eenheid	175
<i>Woordenlijst</i>		180
BIJBELSTUDIEGIDS		201
<i>geschreven samen met Patty Pell</i>		

INTRODUCTIE

De allereerste keer dat iemand in het openbaar de mensen over Jezus vertelde, was het heel duidelijk: deze boodschap is voor *iedereen*.

Het was een geweldige dag – het wordt wel de geboortedag van de kerk genoemd. De machtige wind van Gods geest had door de volgelingen van Jezus gewaaid, waardoor ze vervuld waren van een nieuwe vreugde en zich van Gods aanwezigheid en kracht bewust waren. Hun leider, Petrus, had een paar weken daarvoor nog gehuild als een baby, omdat hij vloekend bezworen had dat hij Jezus niet eens kende. Nu stond hij aan een enorme menigte uit te leggen dat er iets was gebeurd wat de wereld voorgoed had veranderd. Wat God voor hem, Petrus, had gedaan, begon hij nu voor de hele wereld te doen: nieuw leven, vergeving, nieuwe hoop en kracht begonnen te bloeien als lentebloemen na een lange winter. Een nieuw tijdperk was begonnen, waarin de levende God nieuwe dingen zou gaan doen in de wereld – en het zou beginnen op die plaats, op dat tijdstip met de mensen die toen naar hem aan luisterden.

‘De belofte is voor *jullie*,’ zei hij, ‘en voor jullie kinderen en voor iedereen die ver weg is’ (Handelingen 2,39). Het was niet alleen voor de persoon die naast je stond. Het was voor iedereen.

Petrus’ woorden kwamen uit: binnen een opvallend korte tijd verspreidde de jonge beweging zich over het grootste gedeelte van de in die tijd bekende wereld. En één manier waarop de belofte aan iedereen bekend werd, was door de geschriften van de eerste christelijke leiders. Deze korte werken – voor het grootste gedeelte brieven en verhalen over

INTRODUCTIE

Jezus – werden wijdverspreid en gretig gelezen. Ze waren nooit bedoeld voor een religieuze of intellectuele elite. Vanaf het eerste begin waren ze bedoeld voor iedereen.

Dit is in onze tijd niet anders. Natuurlijk, het is van belang dat sommige mensen tijd en zorg besteden aan het historische bewijs, de betekenis van de originele woorden (de eerste christenen schreven in het Grieks) en het precieze, bijzondere effect van wat verschillende schrijvers zeiden over God, Jezus, de wereld en zichzelf. Deze serie, de *Bijbel voor iedereen*, is nauwkeurig gebaseerd op de boeken die ons daarover vertellen. Maar het doel van al die boeken is dat de boodschap bekend kan worden bij iedereen, vooral bij mensen die normaal gesproken geen boek met voetnoten en Grieks zouden lezen. Voor dat soort mensen zijn de boeken uit deze serie geschreven. En daarom staat er een woordenlijst achterin, met de belangrijkste woorden die je nodig hebt om verder te kunnen komen en een simpele beschrijving van wat ze betekenen. Telkens als je een woord **vetgedrukt** in de tekst ziet staan, kun je achterin opzoeken hoe het ook alweer precies zat.

Er zijn vandaag de dag natuurlijk veel vertalingen van het Nieuwe Testament beschikbaar. Degene die ik hier aanbied, is gemaakt voor dezelfde soort lezer: een die wellicht niet direct de meer formele, soms zelfs zware toon van sommige standaardvertalingen zou begrijpen. Ik heb uiteraard geprobeerd zo dicht mogelijk bij het origineel te blijven, maar mijn belangrijkste doel is geweest er zeker van te zijn dat de woorden niet alleen tot sommige mensen kunnen spreken, maar tot iedereen.¹

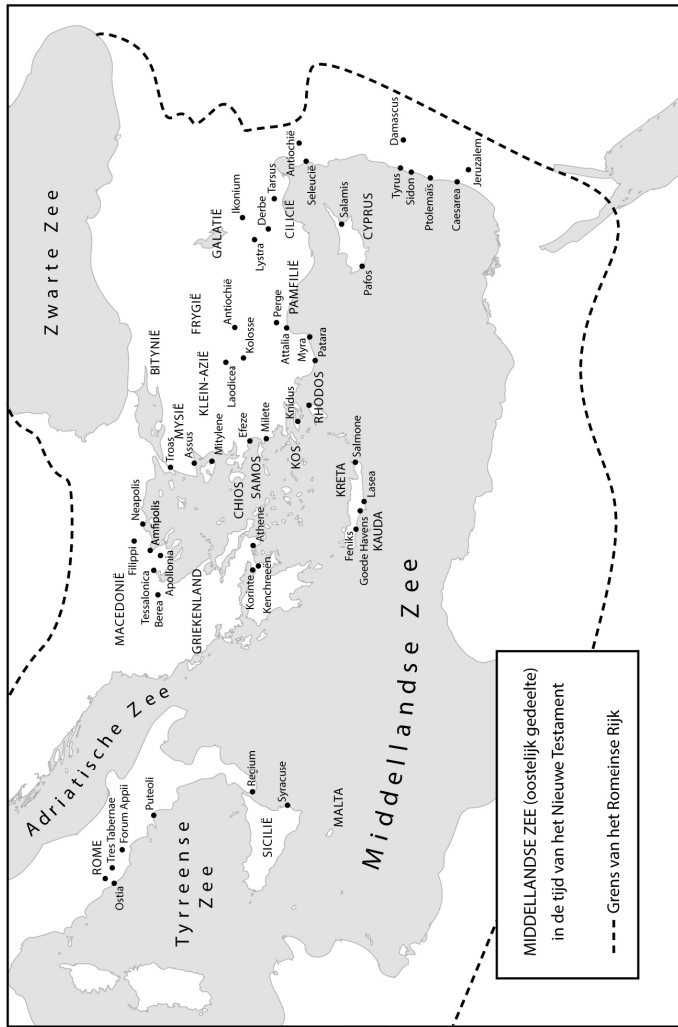
Het evangelie volgens Johannes is altijd al voor veel men-

¹ Het vertalen van Wrights bijbelvertaling zorgt voor te veel afstand van de grondtekst. Daarom wordt voor deze serie de *Nieuwe Bijbelvertaling* (NBV) gebruikt, die met hetzelfde doel is vertaald. Namen en citaten in de lopende tekst zijn waar mogelijk ontleend aan de NBV. [noot van de vertaler]

INTRODUCTIE

sen een favoriet Bijbelboek geweest. In een bepaald opzicht is Johannes het eenvoudigste van de vier evangeliën; in een ander opzicht is het dieper dan de andere. Het komt over als een boek dat geschreven is door iemand die een heel goede vriend van Jezus was, en die de rest van zijn leven nodig heeft gehad om op een steeds dieper niveau te verwerken wat Jezus gedaan en gezegd en bereikt heeft, en die het in gebed op alle manieren doorworsteld heeft en anderen geholpen heeft het te begrijpen. De eeuwen door hebben talloze mensen gemerkt dat de figuur van Jezus voor hen echt ging leven wanneer ze dit evangelie lezen, als een mens vol warmte en licht en belofte. Eigenlijk is het een van de grootste boeken uit de wereldliteratuur; en bij die grootsheid hoort de manier waarop het zijn geheimen openbaart, niet alleen voor geleerden en hoogvliegers, maar ook voor ieder die het met nederigheid en hoop benadert. Dus hier is het: *Johannes voor iedereen!*

Tom Wright

2 KORINTIËRS 1,1-7

De God die altijd troost

¹Van Paulus, apostel van Christus Jezus door de wil van God, en van onze broeder Timoteüs. Aan de gemeente van God in Korinte en aan alle heiligen in heel Achaje. ²Genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de Heer Jezus Christus.

³Geprezen zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, de Vader die zich over ons ontfermt, de God die ons altijd troost ⁴en ons in al onze ellende moed geeft, zodat wij door de troost die wijzelf van God ontvangen, anderen in al hun ellende moed kunnen geven. ⁵Zoals wij volop delen in het lijden van Christus, zo delen wij volop in de troost die God ons door Christus geeft.

⁶Ondervinden we tegenspoed, dan is het opdat u bemoedigd en gered wordt. Worden we bemoedigd, dan is het opdat u de moed krijgt te volharden in hetzelfde lijden als wij ondergaan. ⁷De hoop die wij voor u hebben is gegrond: we weten dat zoals u deelt in ons lijden, u ook deelt in de troost die ons gegeven wordt.

Het weekend waarin ik aan dit boek begon te werken, was het weekend waarin de koningin-moeder, Elizabeth, overleed. Ze was uitgegroeid tot een uniek instituut in Groot-Brittannië. Ze was 101 geworden, en was daarmee een van de weinige mensen die in drie eeuwen geleefd hebben.

De nieuwsberichten met de boodschap flitsten de wereld over. Voor miljoenen mensen was de koningin-moeder een vertrouwde figuur, en ze had de genegenheid, bewondering en liefde van mensen over de hele wereld gewonnen, met name door de troost die ze gebracht heeft aan de vele duizenden die gedurende de Tweede Wereldoorlog huis, geliefden en levensonderhoud kwijtgeraakt waren.

Nu was haar eigen familie aan de beurt om te voelen wat het is om iemand te verliezen, en het was heftig. Op de tv verschenen beelden waarin ze bij elkaar kwamen om elkaar

te troosten. En in het weekend waarin dit alles gebeurde, was het Pasen. De koningin-moeder was op Stille Zaterdag overleden, de dag tussen Goede Vrijdag en Pasen, de dag waarop de kerk in alle rust en met verdriet de tijd dat Jezus in het graf lag gedenkt. Een heel bijzonder moment, ingeklemd als het is tussen verdriet en troost.

De koningin-moeder stond bekend om haar pittige en vaak grappige uitspraken. Maar een van haar meest geciteerde uitspraken stamt uit het midden van de oorlog. Ze had al vaak het East End van Londen opgezocht, de wijk die het meest te lijden had onder de bombardementen, maar uiteindelijk werd ook haar eigen woning, Buckingham Palace, door een bom geraakt, wat veel schade tot gevolg had. 'Eindelijk,' zei ze, 'kan ik East End recht in de ogen kijken.' Ze had nu zelf iets van hun lijden meegemaakt, en de troost die ze hun bracht door haar constante aanwezigheid werd er alleen maar sterker door.

Het thema dat als een rode draad door deze brief loopt, is dat van de merkwaardige koninklijke troost die we ontvangen door het lijden en sterven, en het nieuwe **opstandingsleven** van de **messias** van Israël, Jezus, de Heer van de wereld. Dit is bij uitstek de brief waarin Paulus de betekenis van het kruis verkent in termen van persoonlijk lijden – dat van hemzelf, en dat van het volk van de messias. In Galaten is hij vooral boos, in Filippenzen is hij vooral blij, maar uit deze brief komen z'n diepe verdriet en de rauwe wonden van zijn eigen recente lijden duidelijk naar voren. Het gevoel voor humor is niet weg, en sommige dingen zijn ronduit sprankelend weergegeven. Maar hij schrijft om zo te zeggen als iemand die na een bombardement uit de ruïne van zijn eigen huis naar buiten komt; en door wat hij zelf net heeft meegemaakt, kan hij des te beter over troost schrijven.

Wat is er gebeurd? Wat is het dat zulk intens lijden heeft veroorzaakt, dat het niet alleen een stempel op zijn lichaam heeft achtergelaten, maar zoals we zullen zien, ook op de

hele manier waarop hij schrijft? Welke invloed heeft dat gehad op de relatie die hij had met de gemeente in Korinte, die zo levendig was, maar ook zo vaak verstoord? Dit alles zullen we zien als we verder komen in de brief. Maar wat we in dit inleidende gedeelte tegenkomen, is de lens die Paulus per se wilde gebruiken om daardoorheen te kijken naar al het lijden, alle problemen van de wereld, inclusief die van hemzelf. Het is de lens van het **evangelie**; en hier wordt dat evangelie tot een gebed.

Het evangelie, zoals hij het heeft samengevat in 1 Korintiërs 15,3-8, gaat over Jezus de messias; dat hij 'voor onze zonden is gestorven, zoals in de Schriften staat, dat hij is begraven en op de derde dag is opgewekt, zoals in de Schriften staat'. Voor Paulus is het van levensbelang dat dit historische feiten zijn die echt gebeurd zijn. Maar het is net zo belangrijk dat ze de lens worden waardoorheen de hele wereld in het juiste perspectief gezien wordt, het raster waarin de totale werkelijkheid en ervaring in kaart gebracht kan worden. En hier, waar hij zijn gedachten omzet in een gebed, zien we wat dat kan betekenen.

De groet aan het begin (vers 1-2) loopt volgens het patroon dat Paulus overnam van de gebruikelijke manier waarop brieven in de antieke wereld geschreven werden. Maar uiteraard vult hij het op zijn eigen manier in met het evangelie. Allereerst merken we op dat de kring van lezers wijder is geworden. In zijn eerste brief aan de gemeente in Korinte (1 Korintiërs 1,2) richtte hij zich enkel tot de gelovigen in Korinte zelf – hoewel niet zonder hen eraan te herinneren dat ze een deeltje van een wereldwijde familie waren. Echter, in de korte periode die ligt tussen het schrijven van de eerste brief en deze, een periode van misschien maar een paar jaar, heeft het evangelie zich vanuit Korinte verspreid naar de andere steden en dorpen in het gebied dat bekend staat als 'Achaje', het zuidelijke deel van Griekenland. De adressering van deze brief alleen toont dus

al aan dat het evangelie nog steeds doorwerkt. 'Alle heiligen in heel Achaje': een groeiend aantal mensen, van wie Paulus er niet veel persoonlijk kent, maar die allemaal in Gods liefde delen en die allemaal vroeg of laat de troost van het evangelie nodig hebben.

Vaak begint Paulus het hoofddeel van zijn brieven met een gebed waarin hij het thema dat hij bij zijn lezers wil laten doordringen, bij God neerlegt. Het kost weinig moeite om er hier achter te komen wat dat is. In vijf verzen noemt hij tienmaal het woord 'troost' in een of andere vorm. Het is nog te zwak uitgedrukt om te zeggen dat het duidelijk is dat hij hieraan denkt; het lijkt bijna een obsessie.

In feite gebruikt hij het woord ook in een bredere betekenis dan alleen 'troost'. Dit is terug te horen in de NBV, waarin het ook wel met 'moed' en 'bemoedigd worden' weergegeven is. In het Grieks gebruikt de **apostel** één basiswoord dat verschillende betekenissen kan hebben, zoals 'iemand vragen om dichterbij te komen', 'een sterk beroep op iemand doen', 'iemand stevig vermanen' of 'iemand op een uitnodigende of vriendelijke manier behandelen'. Het hele idee van het woord houdt in dat de ene persoon bij de ander is, en dingen zegt die diens stemming of situatie kunnen veranderen, waardoor hij moed, nieuwe hoop, nieuwe richting, nieuw inzicht krijgt, kortom dingen die zijn kijk op het volgende moment, de volgende dag, de rest van z'n leven veranderen. En als je dat allemaal bij elkaar in een fles gooit, goed door elkaar schudt en uitschenkt voor iemand die zich midden in een diep lijden bevindt, dan kan wat er uitkomt waarschijnlijk het best samengevat worden in het woordje 'troost'. Troost is meer dan alleen iemand opbeuren, zodat hij van wanhopig teruggebracht wordt naar gewoon ongelukkig. Het woord dat Paulus hier telkens weer gebruikt, omvat veel meer. Het betekent naast iemand gaan staan, en hem op het punt brengen waar hij nieuwe hoop, nieuwe mogelijkheden, nieuwe wegen ziet.

In het hart van dit gebed, en van het evangelie, ligt het feit dat *wat geldt voor de messias, ook geldt voor zijn volk*. Voor Paulus is dit een centraal gegeven, niet slechts als sterk idee en overtuiging, maar ook als ervaringsfeit. Telkens weer in deze brief komt hij terug op deze 'overdracht' of 'uitwisseling': zoals de messias is gestorven, net zo sterft zijn volk in hem, en deelt het in zijn lijden; zoals de messias is opgewekt, net zo staat zijn volk op in hem, en kent het de kracht van de opstanding, de kracht die nu al troost en genezing biedt; en koestert het de hoop dat zij op een dag een nieuw opstandingslichaam zullen krijgen, zoals de messias zelf dat nu al heeft. Dit ligt aan de basis van een groot deel van deze brief.

Echter, naast deze uitwisseling tussen de messias en zijn volk, zien we door de hele brief heen ook een vergelijkbare uitwisseling tussen de apostel en de kerken waaraan hij schrijft. Als hij lijdt, worden de gemeenten vertroost; als hij troost ontvangt, dan wordt dat ook op hen overgebracht. Het idee van een geïsoleerde persoon die zijn of haar leven in een eigen hokje leeft, afgescheiden van de rest van de wereld, is Paulus totaal vreemd. Juist omdat het evangelie over liefde gaat, de liefde van God die in de messias uitgaat naar de hele wereld, de liefde van de apostel die uitgaat naar de gemeenschappen die 'in de messias' zijn en die door zijn werk zijn ontstaan, is dit een patroon van wederzijdse uitwisseling dat op duizend-en-één manieren doorwerkt. Wat zij meemaken en wat Paulus zelf meemaakt, het is onlosmakelijk met elkaar vervlochten.

En alles komt van God zelf. Paulus' gebed richt de aandacht op God als 'de Vader die zich over ons ontfermt, de God die ons altijd troost en ons in al onze ellende moed geeft'. Door de hele brief heen benadrukt Paulus dat het God zelf is die werkzaam is in en door de vreemde en moeilijke dingen die gebeuren. Wat er in en door de messias en het evangelie gebeurt, dat is wat God doet. Door deze hele

2 KORINTIËRS 1,8-14 Ondraaglijk lijden

brief heen wordt duidelijk (en let daarop) dat Paulus' diepe ervaring van pijn en verdriet hem een nieuwe visie op God gegeven heeft. En die visie, in de gestalte van de messias, is er een van helder licht en liefde. Licht genoeg om een weg vooruit te zien van tragiek naar heerlijkheid; liefde genoeg om te weten dat je een goddelijke omarming voelt wordt die je niet alleen troost voor het hier en nu geeft, maar die voor altijd trouw en overwinning geeft.

2 KORINTIËRS 1,8-14**Ondraaglijk lijden**

⁸U moet weten, broeders en zusters, dat de tegenspoed die we in Asia hebben moeten doorstaan, uitzonderlijk groot was. We hadden het zwaar te verduren, zo zwaar dat het onze krachten te boven ging. We vreesden ernstig voor ons leven, ⁹we waren er zelfs zeker van dat het doodvonnis al over ons was uitgesproken. Maar juist dat liet ons beseffen dat we niet op onszelf moeten vertrouwen, maar alleen op de God die de doden opwekt, ¹⁰die ons heeft gered en ons opnieuw zal redden uit eenzelfde doodsgevaar. Op hem hebben we onze hoop gevestigd: hij zal ons altijd redden. ¹¹En ook u bent ons tot steun door voor ons te bidden. Zo klinkt uit talloze monden de dankzegging voor de gunst die hij ons bewezen heeft.

¹²Hierop kunnen wij ons laten voorstaan: ons geweten kan getuigen dat we ons overal in deze wereld, en vooral bij u, hebben laten leiden door de oprechtheid en zuiverheid die God van ons verlangt, dat we niet werden geleid door de wijsheid van deze wereld, maar door Gods genade. ¹³Wat u in onze brieven leest en eruit begrijpt, hebben we ook precies zo bedoeld. Ik hoop dat u eens ten volle zult begrijpen ¹⁴wat u al gedeeltelijk begrepen hebt, namelijk dat u op de dag van onze Heer Jezus trots op ons kunt zijn, zoals wij op u.

Je kijkt van een afstandje toe hoe je vriend de straat afloopt. Je ziet hem afslaan en een huis binnengaan. Hij loopt er opgewekt en doelbewust naar binnen. Je wacht een paar minuten. Dan zie je hem weer naar buiten komen – alleen zie je nu tot je afgrijzen dat hij mank loopt en voortstrompelt, met een gezicht vol blauwe plekken en een bebloede arm. Je hebt erg met hem te doen, maar je vraagt je ook af: *wat is er in vredesnaam in dat huis gebeurd?*

Een historicus, en zeker een die zich met de oudheid bezig houdt, bevindt zich vaak in de positie van een toeschouwer die zich afvraagt wat er gebeurd is. Misschien hebben we informatie over een vroege fase in iemands carrière, en over een latere fase; maar vaak hebben we geen idee van wat er in de tussentijd gebeurd is. Precies zo is het met Paulus. Opgewekt en energiek lopend is hij het huis binnengegaan; dat hebben we hem in 1 Korintiërs zien doen. Nu zien we hem weer naar buiten komen, gehavend en vol blauwe plekken. Zelfs zijn stijl van schrijven lijkt anders. Maar we weten niet wat er daarbinnen gebeurd is.

Hijzelf vertelt er ook niets over. Zoals zovelen in de antieke wereld was hij er meer in geïnteresseerd wat ziekte en lijden *betekenden*, dan om ons een gedetailleerde beschrijving van de symptomen te geven. Het weinige dat we ervan weten, komt grotendeels uit deze verzen; we kunnen een paar glimpjes opvangen uit wat hij verderop in de brief schrijft, maar veel is het niet. Hij noemt het enkel 'de tegenspoed die we in Asia hebben moeten doorstaan' (de Romeinse provincie 'Asia' besloeg grofweg het westelijke deel van wat nu Turkije is, met Efeze in het midden aan de westkust; Efeze was de plaats waar hij verbleef toen hij 1 Korintiërs schreef). Wat was er gebeurd?

Aan het boek Handelingen hebben we in dit opzicht ook niet veel. Als Paulus in Efeze gevangengezet en mishandeld is – zoals waarschijnlijk het geval is – dan deed de schrijver van Handelingen zijn best om er niet te veel de aandacht op

te vestigen. Hij heeft het al vaak genoeg over de problemen waarin Paulus verzeild raakte. Maar de rel in het theater van Efeze, waarvan Handelingen 19 verslag doet, was er misschien een deel van. In dat gedeelte wordt de boel gesust door de functionarissen van de stad. Toch waren de mensen zich er vanaf dat moment bewust van dat Paulus' boodschap hun zaken geen goed zou doen, als hij daar voet aan de grond zou krijgen. Datzelfde gold voor de trots die de tempel van Diana hun als burgers gaf. De tegenstand kan heel goed op nieuwe en kwaadaardiger manieren doorgegaan zijn, wat Paulus het gevoel gegeven kan hebben dat er een doodvonnis over hem was uitgesproken, zoals hij hier zegt.

Eigenlijk lijkt de beschrijving van wat hij doormaakt sprekend op wat wij een zenuwinstorting noemen. De last was hem te zwaar geworden; alle bronnen van energie en kracht die hij als mens van nature had, waren zo goed als uitgeput. Het is erg genoeg als je een magistraat het doodvonnis over je hoort uitspreken; nog veel erger is het als een stemmetje diep in je binnenste je vertelt dat je maar net zo goed kunt opgeven en sterven. Dat is het punt waarop Paulus aanbeland is, het punt waarop de nacht op z'n donkerst, en alle hoop op de dageraad vervlogen is.

Betekent dit dat hij tot dan toe op zijn eigen kracht vertrouwd had? Dat klinkt merkwaardig voor iemand die in de vorige brief schreef dat zijn werk niet door zijn eigen inspanningen tot stand gekomen was, maar door Gods genade (1 Korintiërs 15,10). Maar misschien was er naast het besef van Gods hulp en genade nog meer dat Paulus moest leren over de betekenis van de **opstanding** – uitgerekend de climax van zijn vorige brief (hoofdstuk 15)! Hier zegt hij het zonder omwegen: het feit dat hij op het punt kwam waarop hij alle hoop op het leven zelf moest opgeven, was niet toevallig maar was zo bedoeld – door God uiteraard – om hem te leren vertrouwen 'op de God die de doden opwekt'. Dit oude Joodse geloof in de God die leven geeft, de God door

2 KORINTIËRS 1,8-14 Ondraaglijk lijden

wiens kracht de wereld geschapen is en herschapen zal worden, werd wat Paulus betreft nieuw leven ingeblazen toen alle andere krachtbronnen weggevallen waren.

Hiermee begint Paulus zijn brief. Dat doet hij niet alleen om sympathie op te wekken, hoewel dat ongetwijfeld meespeelt. Hij heeft nog twee andere redenen, waarvan hij de ene noemt, en de andere niet. De reden die hij vermeldt, is dat hij wil dat ze met nog sterkere banden van gebed en gemeenschap met hem verbonden zijn. Als twee mensen of gemeenschappen serieus voor elkaar bidden, dan ontstaat er een band tussen hen die hun onderlinge relatie verandert, wanneer ze elkaar weerzien. Bovendien ziet Paulus in vers 11 dat er nog iets anders gebeurt, iets dat echt belangrijk voor hem is: wanneer vele mensen voor iets bidden, en God verhoort hun gebed, dan is er des te meer dankzegging.

Wanneer mensen God danken, zo ziet Paulus het, dan valt er iets in het hart van de kosmos weer op zijn plek. Mensen die hun schepper voor al zijn goedheid danken, dat is een symptoom van de wereld zoals die bedoeld was, een teken dat het op een dag echt zo zal zijn. En zulke tekenen zijn op hun beurt weer een krachtige hulp in de verbreiding van het **evangelie**, en daardoor komt die dag dichterbij. Dit thema van de dankzegging, waarop Paulus in deze brief nog twee of drie keer terugkomt, is een van de dingen die 2 Korintiërs gemeenschappelijk heeft met Kolossenzen. Die laatste is mogelijk geschreven toen Paulus in Efeze gevangen zat, kort voordat hij vrijgelaten werd. In de tijd die volgde op zijn vrijlating begon hij aan een reis door Macedonië naar het zuidelijke deel van Griekenland, waarbij hij uiteindelijk ook Korinte aangedaan zal hebben. Tijdens die reis schreef hij deze brief.

Wat hij niet expliciet noemt, maar wat een grote rol speelde in zijn denken en dat van zijn lezer, is dat ziekte en lijden in de oudheid over het algemeen gezien werd als een teken van goddelijk ongenoegen. Wat het ook was waar Paulus

doorheen moest, het zal voor zijn tegenstanders, of voor de mensen die jaloers op hem waren, gemakkelijk genoeg geweest zijn om te denken dat het vast zijn eigen schuld was, dat God hem waarschijnlijk voor het een of ander strafte. Dat is niet het geval, zegt Paulus. Die dingen overkomen je niet omdat God boos op je is, maar omdat hij wil dat je meer op hem zult vertrouwen. Vele van de grootste heiligen en mystici (voor zover we enig idee hebben wat 'groot' in zulke gevallen betekent) spraken van een gevoel van duisternis waarin ze de roep van God hoorden om op hem te vertrouwen, ook in de dingen die ze niet konden zien of zich niet konden voorstellen. Dit is iets waar de antieke wereld nog niet aan had gedacht. In dit opzicht was Paulus een pionier. Hij wilde dat de Korintiërs zouden begrijpen dat ook dit een van de wereldschokkende implicaties van het evangelie was.

Hij verlangde er ook sterk naar dat ze elk spoortje van wantrouwen over zijn motieven om hun het evangelie te verkondigen en hun vervolgens te schrijven, achter zich zouden laten. We zullen later zien dat er mensen in Korinte waren die hem keihard aanvielen, hem bespottelijk maakten en van alles en nog wat over zijn karakter en geheime agenda suggereerden. Op dit punt in de brief zegt hij alvast eenvoudigweg hoe de dingen echt in elkaar zitten. Zijn geweten is zuiver; er is niets wat hij probeert te verbergen; hij wil dat er volledige openheid en begrip tussen hen is. Op de dag waarop de Heer Jezus geopenbaard zal worden, die dag waarover Paulus het in de eerste brief zo vaak had, zullen de gemeenten van Griekenland hem ten slotte trots en blij maken. Zij zijn het teken dat hij trouw aan de Heer en zijn opdracht is geweest. En hij wil heel graag dat zij hem ook zo zullen zien: hun trouw aan hem als de **apostel** die hun gemeenschap gesticht heeft, zal op die dag het teken zijn dat zij werkelijk de Heer over wie hij sprak gevolgd hebben en volgen.

In de eeuw die achter ons ligt, hebben we heel wat over

2 KORINTIËRS 1,15-22 Paulus' plannen en Gods 'ja'

het lijden geleerd. Hoewel ze soms met de merkwaardigste theorieën op de proppen kwamen, hebben psychologen en psychiaters ons echt inzicht gegeven, en mensen in nood veel hulp en begrip gebracht. Maar dit korte gedeelte gaat minstens zo diep in z'n beschrijving van het probleem en de oplossing, als welke moderne theorie dan ook. In het centrum van alles staat de vraag van leven en dood. De dood onder ogen zien, een doodsvoornis dat voortkomt uit wie je zelf bent – veel lager kun je niet geraken. Vertrouwen op de God die de doden opwekt, met dat **geloof** dat verankerd ligt in de opstanding van Jezus zelf, is de beste therapie die iemand kan bedenken, toen in de eerste, en nu in de eenentwintigste eeuw.

2 KORINTIËRS 1,15-22

Paulus' plannen en Gods 'ja'

¹⁵Ik had wat dit betreft alle vertrouwen in u en had u daarom graag niet eenmaal, maar tweemaal met een bezoek verblijd. ¹⁶Het was mijn bedoeling via u naar Macedonië te reizen en vanuit Macedonië weer naar u terug te gaan, om vervolgens door u op weg te worden geholpen naar Judea. ¹⁷Was dit inderdaad een lichtvaardig voornemen? Komen al mijn plannen werkelijk voort uit wispelturigheid, zodat ik het ene moment ja zeg en het andere moment nee? ¹⁸Zo waar God trouw is, wanneer ik ja tegen u zeg bedoel ik ook ja, niet nee. ¹⁹De Zoon van God, Jezus Christus, die wij, Silvanus, Timoteüs en ik, aan u verkondigd hebben, was immers ook niet iemand die ja zei en nee bedoelde. Hij belichaamt het ja. ²⁰In hem worden alle beloften van God ingelost; en daarom is het ook door hem dat we amen zeggen, tot Gods eer. ²¹Het is God die u en ons Christus als fundament geeft, die ons allen heeft gezalfd, ²²heeft gewaarmerkt als zijn eigendom en ons als voorschot de Geest gegeven heeft.

Een van mijn studenten kwam eens veel te laat op een begeleidingsgesprek. Ik werkte met een erg strak schema en was niet blij met deze verstoring van mijn werkdag. Ik vond dat deze student maar eens goed moest horen hoe fout hij bezig was.

Ik was net klaar met mijn minipreek, en we wilden net aan het eigenlijke begeleidingsgesprek beginnen, toen de telefoon ging. Het was een uitgever, die zich afvroeg waarom hij het stuk nog niet had ontvangen dat ik de maand ervoor af moest hebben. Ik hoorde mezelf precies hetzelfde soort excuses gebruiken als de student die bij me in de kamer zat net daarvoor had gedaan.

Ik legde de hoorn neer, en we keken elkaar aan.

'Ik voel me al weer iets beter,' zei hij met het begin van een glimlach om zijn mond.

Aan deze gebeurtenis moest ik denken, toen ik mij probeerde voor te stellen hoe frustrerend het voor de kerk in Korinte geweest moet zijn toen Paulus steeds weer van plan veranderde. Hij leek maar wat heen en weer te zwabberen, en ze hadden er geen idee van waarom dat zo was. Laatst zat ik in een vergelijkbare situatie, zij het op een wat kleinere schaal: mijn plannen voor een reis in verband met een spreekbeurt die ik de volgende maand ergens zou houden, waren bijna rond, toen er zich opeens een nieuwe gelegenheid voor nog iets anders voordeed, en misschien moest ik mijn plannen weer omgooien en een paar dagen langer blijven... Terwijl ik de nodige telefoontjes pleegde, dacht ik eraan hoeveel gemakkelijker het voor Paulus geweest zou zijn als hij ook de beschikking had gehad over een telefoon, laat staan e-mail.

De gemeente in Korinte had het er duidelijk moeilijk mee dat ze berichten kregen die – zo leek het tenminste – eerst het ene en dan weer het andere zeiden. Het was niet zo moeilijk om over zee van Efeze naar Korinte te reizen (zie de kaart na de inleiding). Het was zo'n vierhonderd kilometer

zo'n beetje pal west, waarbij het schip ongetwijfeld hier en daar aanlegde op z'n weg tussen de Griekse eilanden door. Handelaren namen voortdurend die route. Zoals we nog zullen zien, had Paulus zelf niet lang daarvoor die oversteek nog gemaakt, voor een kort maar pijnlijk bezoek dat nog nadreunde in zijn herinnering en dat van de kerk.

Oorspronkelijk had hij gedacht dat hij weer die route zou nemen: de rechte oversteek naar Korinte, noordwaarts over land naar Macedonië (naar zijn dierbare vrienden in Tessalonica en Filippi), en dan weer terug naar Korinte alvorens nogmaals naar Judea te vertrekken. Maar er was iets gebeurd waardoor hij van gedachten was veranderd, en nu kwam hij via de lange route, over land langs de noordelijke kust van de Egeïsche Zee. Over land reizen was meestal langzamer en gevaarlijker dan over zee, en Paulus moet een goede reden hebben gehad om van zijn oorspronkelijke plan af te wijken. Misschien hadden zijn nare ervaringen in Efeze hem er huiverig voor gemaakt op dat moment een zeereis te ondernemen. Maar misschien was er ook wel een andere reden. Als hij de landroute nam, kon hij boodschappers vooruitsturen om de Korintiërs op zijn bezoek voor te bereiden. Na het rampzalige laatste bezoek, wilde hij niet het risico lopen om zomaar te verschijnen en hen onvoorbereid aan te treffen.

Echter, hoewel Paulus er een goede reden voor heeft om zijn plannen om te gooien, hebben de Korintiërs de indruk dat hij aarzelt, dat hij niet kan kiezen en dat hij hen misschien wel bewust in verwarring probeert te brengen omtrent zijn plannen. Hij lijkt op iemand die met de ene mondhoek 'ja, ja' zegt, en met de andere 'nee, nee'. Dat is niet het geval, zegt Paulus met stelligheid: Mijn antwoord aan jullie is altijd 'ja' geweest. Het komt er misschien op verschillende manieren uit, maar ik ben altijd een man uit één stuk geweest. Hij leefde, bad, en maakte zijn plannen op basis van het **evangelie** zelf. En het evangelie heeft alles te maken met een God die tegen de mensen 'ja' zegt door het

goede nieuws van zijn **Zoon**, de **messias**.

In het evangelie gaat het over een drievoudig 'ja'. Allereerst is er het 'ja' op alle beloften die God in de Bijbel gedaan heeft. Meer dan duizend jaar lang heeft Israël op die beloften geleefd, in het vertrouwen dat de God die Israël geroepen heeft om zijn volk te zijn, hen ook verder zal brengen en aan het eind voltooiën wat hij plande en als doel gesteld had. Paulus had zijn hele leven gebouwd op de overtuiging dat dit het precies was wat God in Jezus van Nazaret gedaan had: Jezus was de messias, de climax van en kroon op het lange verhaal van Israël, het antwoord op al Israëls gebeden en hoop, de vervulling van al zijn beloften. God had ten slotte voluit 'ja' gezegd. En door de **opstanding** van Jezus had hij dat zo luid gezegd dat het nu door de hele wereld heen echode.

Het tweede 'ja' is dat wat zij die in Jezus geloven, zeggen wanneer ze bidden. Het Hebreeuwse of Aramese woord voor 'ja' is 'amen'. 'Amen' is een van de weinige Hebreeuwse woorden die vandaag de dag over de hele wereld gebruikt worden, hoewel de meeste mensen niet zullen beseffen waar het vandaan komt. Wanneer één iemand bidt, en anderen willen zich daarbij aansluiten, dan zeggen ze aan het eind 'amen': oftewel 'ja!', of 'ik ben het ermee eens!' of 'dat is wat ik ook wil zeggen!'. Wanneer we tot de ware God bidden en hem de eer geven, zo zegt hij, dan zeggen we 'amen' *door* Jezus de messias. Wanneer tegenwoordig een gebed afgesloten wordt met de woorden 'door Jezus **Christus** de Heer, amen', dan zet de kerk daarmee een traditie voort die er al was op het moment dat Paulus deze brief schreef, nauwelijks vijfentwintig jaar na het sterven en de opstanding van Jezus, en die sindsdien in een ononderbroken lijn doorgegaan is. En de kern ervan is gebaseerd op het eerste 'ja'. Als de ware God zijn beloften door Jezus de messias vervuld heeft, dan is het passend voor zijn volk om tot hem te bidden 'door Jezus de messias'.